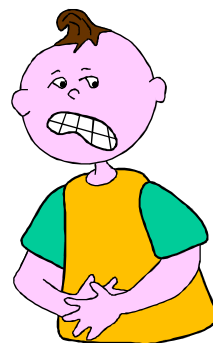

II. ATALA. Jakiekiko alergia

05. gaia

Jakiekiko erreakzio kaltegarriak

**EZ
TOXIKOAK**

**Jakiekiko kontrako
erreakzioak**

TOXIKOAK

**Jakiekiko
INTOLERANTZIA**

EZ IMMUNOLOGIKOA

- Entzimatikoa
- Farmakologikoa
- Zehaztugabea

**Jakiekiko
ALERGIA**

IMMUNOLOGIKOA

- IgE-k bideratuta
- Ez IgE-k bideratuta

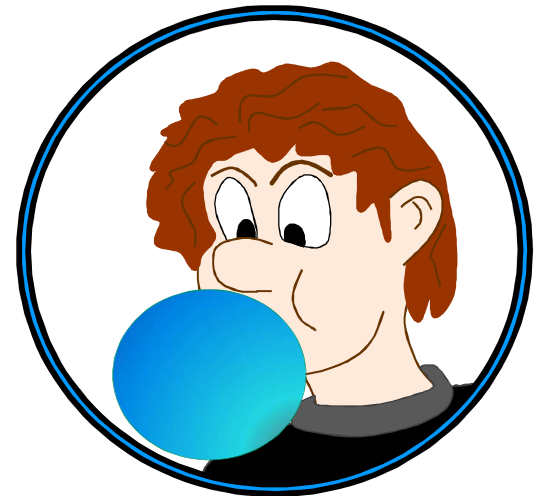
JAKIA / ELIKAGAI

Giza-kontsumorako zuzendutako edozein substantzia (gordina, prozesatua edo erdi-prozesatua)

Horien artean hurrengoak ere badaude:

- edariak
- txiklea
- jakien gehigarriak
- gehigarri dietetikoak
- ...

ERREAKZIO TOXIKOAK

- Ez dira indibiduoaren suszeptibilitatearen menpekoak
- Elikagaietan toxikoak daudenean gertatzen da
  - **Endogenoak**: aurrez dauden toxina naturalak
    - **Zianida (prunoideoetan)** → **buruko nahaztea**
    - **Atropina (*Datura stramonium*)** → **haluzinazioak**
  - **Exogenoak**: elikagaien kutsaduragatik
    - Bakterioen toxinak: botulinikoa, estafilokozikoa,...
    - Mikotoxinak: aflatoxina (**kakahuetean, intxaurrean, artoan**)
    - Dinoflagelatuen toxinak arrain eta itsaskietan:
saxitoxina (**marea gorria**), ziguatoxina (arrainean → *ciguatera*)
    - Kutsatzaile kimikoak: metal astunak, pestizidak, antibiotikoak

ERREAKZIO EZ-TOXIKOAK

- Indibiduoaren suszeptibilitatearen menpekoak dira
- Ez dira elikagaiaren menpekoak

“Elikagaiak EZ du substantzia kaltegarrik”

- Bitartekari kimikoek eragindakoak
- Sintoma klinikoak antzekoak edo berdin-berdinak dira

➤ **JAKIEKIKO INTOLERANTZIA**

➤ **JAKIEKIKO ALERGIA**

Jakiekiko intolerantzia

vs

Jakiekiko alergia

Ezaugarria	INTOLERANTZIA	ALERGIA
Jatorri immunologikoa	Ez	Bai
Oinarri genetikoa	Bai / Ez	Bai
Jaiotzetikoa	Bai / Ez	Ez
Osagaiaren dosia	Altua	Oso baxua
Sintoma klinikoak	Gutxi definituak	Konkretuak
Aurrreko sentsibilizazioa	Ez	Bai

INTOLERANTZIA

- Entzimatikoa

Entzimen ekoizpenaren akatsak

- Farmakologikoa

Elikagaiei atxikitutako faktoreak

- Zehaztugabea

Ad. Jakien gehigarriak

INTOLERANTZIA

• Entzimatikoa

ZERGATIA

- ✓ Jaiotzetiko entzimen ekoizpenaren akatsa
- ✓ Karbohidrato, gantz edo proteinen digestioan eta adsortzioan eragina duten aldaketa metabolikoak
- ✓ Akats gastrointestinal primarioa
- ✓ Akats sistemikoa

ADIBIDEAK

- ✓ Frukto sarekiko intolerantzia hereditarioa
- ✓ LAKTASAREN eskasia: laktosarekiko intolerantzia
  - Jaiotzetiko primarioa, esnearen lehenengo ahorakina
  - Sekundarioa mukosako lesioarengatik

INTOLERANTZIA

- **Farmakologikoa**

- ✓ Eragina pertsona gehiagotan
- ✓ Efectua dosiaren / pertsonaren arabera da
- ✓ Klinikoki alergiarekiko desberdintzeko zaila
- ✓ Sintoma gastrointestinalak, migraina
  - Dosi ezohikoki altua edo ataria (*umbra*),
  - Metabolismoa oztopatzen duten drogak
  - Jatean histamina askatzen duten elikagaiak

INTOLERANTZIA

- **Farmakologikoa:** *eragile nagusiak*

- ✓ **Metilxantinak**

kafeina, teofilina, teobromina

elikagaiak: kafe, kola ,te, kakao, txokolate

- ✓ **Amina basoaktiboak**

serotonina, triptamina, feniletilamina, histamina, tiramina

elikagaiak: histidinaz aberastutako haragi gorridun arrain gaizki

kontserbatuak (pozoidura eskonbrioidoa),

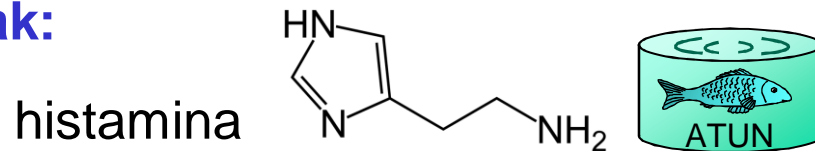
gazta, berenjena, espinakak, ardo beltza, tomatea, banana

- ✓ **Beste batzuk**

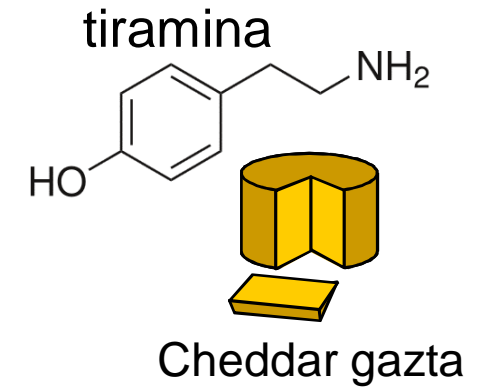
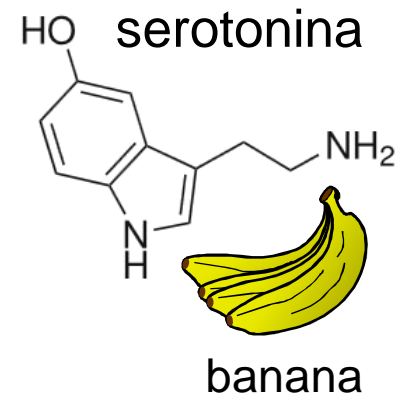
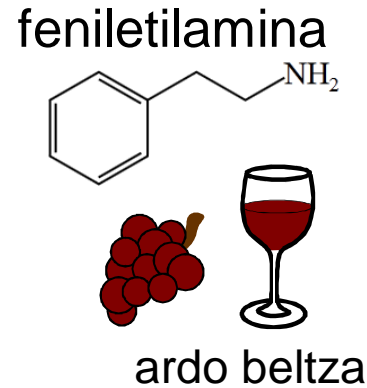
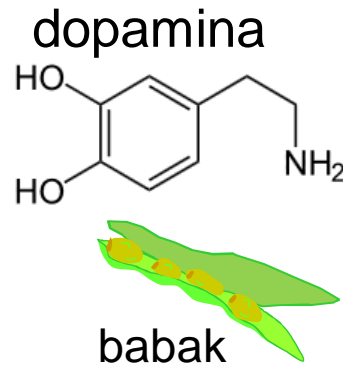
Jakiekiko erreakzio farmakologikoak eragiten dituzten substantzia endogenoak (I)

amina basoaktiboak

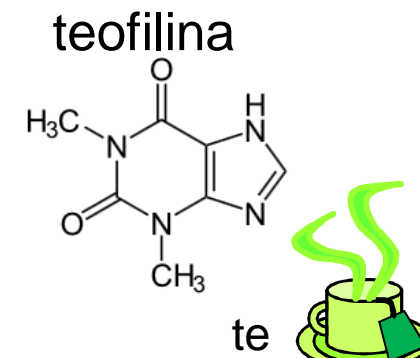
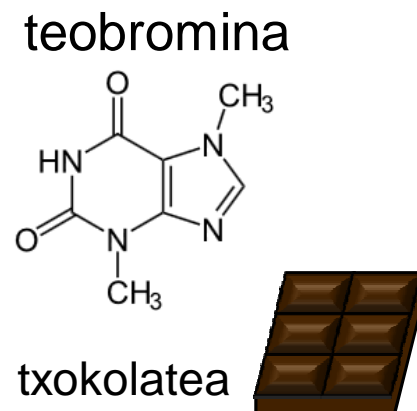
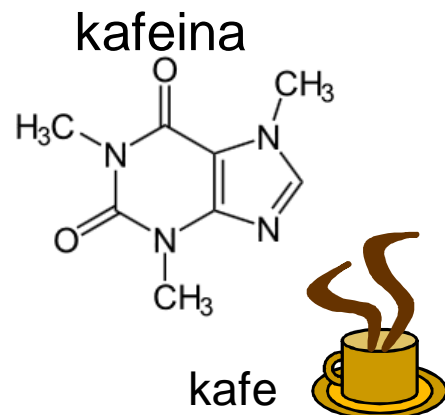
Diaminak:

Monoaminak:

Metilxantinak:

Intolerantzia farmakologikoa

Amina biogenoak elikagaietan

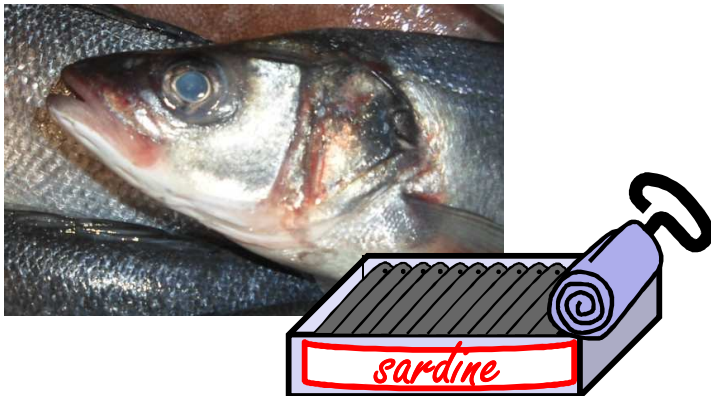
- **Basoaktiboak**

- ✓ Efektu basokonstriktorea

- Tiramina
- Feniletilamina
- Triptamina

- ✓ Efektu basodilatatzailea

- Serotonina
- Histamina

- **Psikoaktiboak**

- ✓ NSZ-aren neurotransmisoreak

- Serotonina
- Histamina
- **Tiramina**

Intolerantzia farmakologikoa

Amina biogenoak eduki ditzaketen elikagaiak

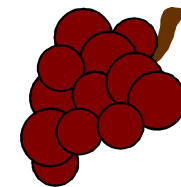
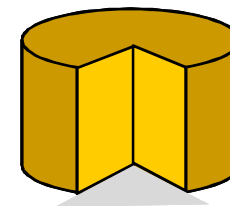
– Biologikoki kutsatutako elikagaiak

- Gaizki kontserbatutako produktuen deskarboxilazio mikrobianoa
- Kontserbak eta semikontserbak

– Hartzidura jasaten dituzten elikagaiak

- Alkoholdun edariak (garagardoa, ardoa, sagardoa, likoreak)
- Gaztak, hestebeteak, azak

– Aurrez aminak dituen elikagaiak

- Erraiak dituzten produktuak

Intolerantzia farmakologikoa

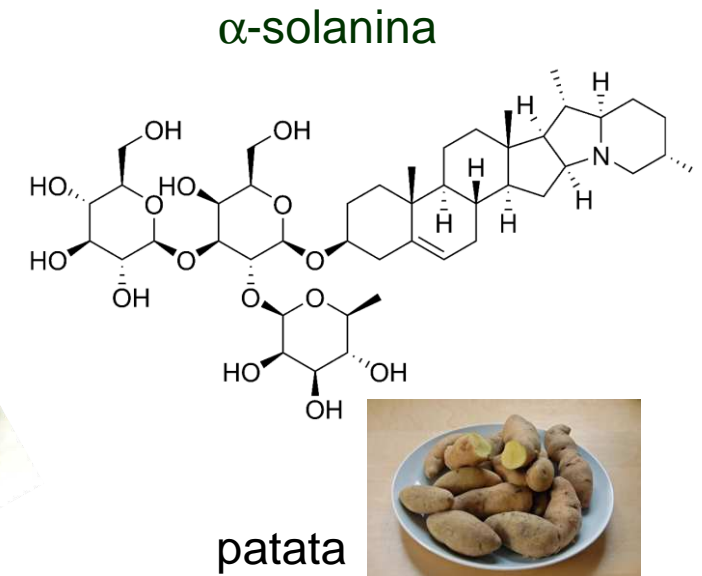
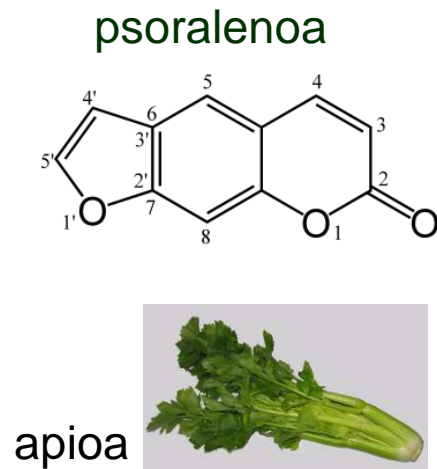
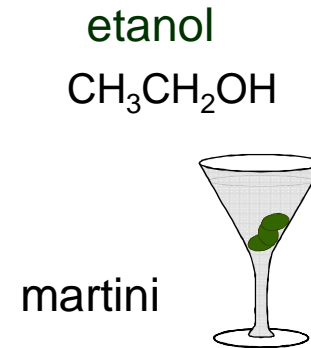
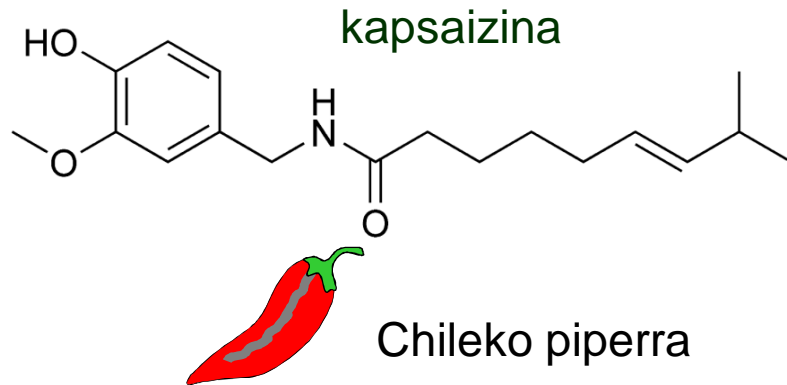

Histaminagatiko intoxikazioaren sintomak

- **Kutaneoak:**
exantemak, urtikaria, edemak
- **Gastrointestinalak:**
oka, beherakoa eta sabel-mina
- **Zirkulatorioak:**
hipotentsioa, palpitazioak eta edemak
- **Neurologikoak:**
migrainak, gorritasuna, beroa, erremina

Jakiekiko erreakzio farmakologikoak eragiten dituzten substantzia endogenoak (II)

Beste substantzia batzuk

INTOLERANTZIA

- **Zehaztugabea**

Idiosinkrasia edo Pseudoalergia

- ✓ Mekanismo ezezagunak. Alergian eta intolerantzia farmakologikoaren edo entzimatikoaren prozesuetan agertzen diren konplexuekin gainjartzen dira.
- ✓ Espekto kliniko zabala
- ✓ Gehigarriekin erlazionatuta,
adibidez nitrito sodikoa

Intolerantzia zehaztugabea

Jakiekiko pseudoalergia eragiten duten faktore ez-espezifikoak

- ✓ *Konplementuaren aktibazio ez-mikrobianoa*
Fruitu lehorrak, esne-hautsa
- ✓ *Lektina-aktibitatea (lektinak dituen elikagaiak)*
Lekak, beta-laktoglobulinak, arrautza, garia, soja
- ✓ *Prostaglandinen inhibitzaileak*
Tartrazina, antiinflamatorio ez-esteroideoak (AINE)
- ✓ *Alterazio neuronalak*
Gehigarriak (glutamato monosodikoa)

Intolerantzia zehaztugabea

Salzilatoak dituen elikagaiak

Erlazioa

sintoma-dosia

Fruitu naturalak

- Banana
- Mahatsa
- Melokotoia
- Sagarra
- Arbeletxeko
- Gerezia
- Pomeloa
- Limoia
- Meloia
- Laranja
- Arana
- Masusta
- Mugurdia

Fruitu lehorrak
almendra

Edariak

- Ardoa
- Garagardoa
- Sagardoa
- Tea

Barazkiak

- Pepino
- Piperra
- Kakahuetea
- Tomatea
- Ilarrak

Beste batzuk

- Ozpina
- Botiletan sartutako saltsak